

Soósné Dr. Kiss Zsuzsanna

Gyermeket váró párok kézikönyve

Leendő szülők és az őket
felkészítő szakemberek részére

SPRINGMED SZAKDOLGOZÓI KÖNYVTÁR®

© Soósné Dr. habil. Kiss Zsuzsanna PhD, 2022

© SpringMed Kiadó, 2022

Soósné Dr. Kiss Zsuzsanna Gyermeket váró párok kézikönyve Leendő szülők és az őket felkészítő szakemberek részére
---

Lektorálta: Prof. Dr. Schmidt Péter

Negyedik, átdolgozott, bővített kiadás, 2022

ISSN (SpringMed Szakdolgozói Könyvtár) 2064 - 8154

Print ISBN 978-615-6337-44-3

E-book ISBN 978-615-6337-45-0

ISSN 2064 – 8154

Minden kiadói jog fenntartva. A mű egészének vagy részleteinek nyomtatott vagy digitális formában történő sokszorosítása, másolása, online megjelenítése kizárólag a kiadó előzetes írásos engedélyével lehetséges. A SpringMed Kiadó az 1795-ben alapított Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülésének a tagja.

SpringMed Kiadó Kft. 1519 Budapest, Pf. 314.

www.springmed.hu

Felelős szerkesztő és kiadó: Dr. Böszörményi Nagy Klára

Az ábrákat rajzolta: Szücs Édua

Az újszülöttekről a fotókat Bors Tamás készítette

A csecsemőfotókat Márkusné Nagy Julianna készítette

Tipográfia és borítóterv: Németh János

Tördelés: Németh János

Terjesztés: Végh Rita

Tartalomjegyzék

Ajánlás	5
Előszó a negyedik, átdolgozott, bővített kiadáshoz	7
Bevezetés	9
Útmutató a könyv használatához	10
1. Családmodellek, családalapítás a 21. században	15
1.1. A családi együttélési formák változatai és változásai	16
1.2. A gyermekek érkezése a családba	20
1.3. Gyermekvállalási jellemzők	25
2. Változások a családalapítás és első gyermek megszületése idején	34
2.1. Változás a családi életciklusban	34
2.2. Strukturális változások, családi szerkezet átalakulása gyermeket váróknál	35
2.3. Családon belüli változások	37
2.4. Változások a gyermek, az édesanya és az édesapa életében	38
3. Az új szülők feladatai	43
3.1. A szülők kötelezettségei és jogai	43
3.2. A szülők új feladatai	45
3.3. Szülői gondozói-nevelői feladatok, gyermekneveléssel kapcsolatos felfogások ...	51
4. Felkészülés a családalapításra és a gyermekvállalásra	58
4.1. Milyen szakemberek és hogyan segíthetnek Önöknek?	60
4.2. Milyen módszerekkel készülhetnek fel a családalapításra, gyermekvállalásra? ...	64
5. Párból családdá válunk	67
5.1. Párkapcsolat, család megismerését segítő kérdések és feladatok	67
6. Szülői teendőink az első hat hónapban	78
6.1. Mit adjunk az újszülöttnak enni?	78
6.2. A szoptatás előnyei a kisbaba és az édesanya szempontjából	80
6.3. Mennyi ideig szoptassa a csecsemőjét?	83

6.4. Hogyan növelhető a tejelválasztás?	83
6.5. Mi legyen a szoptatás rendje? Változik-e az anyatej összetétele?	86
6.6. Szoptatási pozíciók.	90
6.7. Mennyit szopott a csecsemőnk?	93
6.8. A mell felkészítése a szoptatásra, mellvédelem	94
6.9. A hozzátáplálás, a csecsemő megfelelő súlygyarapodása, az ehhez szükséges táplálékbevitel és a súlyváltozás kontrollja	96
6.10. Tisztába tétel szoptatás előtt	101
6.11. Milyen eszközökre van szüksége a szoptatáskor?	102
6.12. Az emlő szerkezete, fejési technikák	103
6.13. A csecsemő biztonságos tartása, mozgatása, fektetése	105
6.14. A csecsemő széklete	108
6.15. Tisztába tétel, pelenkázási technikák	110
6.16. Köldökseb kezelése	119
6.17. Mi a teendő az újszülött mellduzzanata esetén?	120
6.18. Előtisztogatás és babafürdetés	120
6.19. Friss levegőn tartózkodás, meddig, mikor?	123
6.20. Cumihasználát.	125
6.21. Napfürdőtetés, D-vitamin-pótlás	127
7. Hol tartok a családalapításra, szülésre felkészülésben?	
Önellenőrző kérdések	133
7.1. Családalapítás, családi jellemzőink	134
7.2. Családalapítás, az első gyermek érkezésének családi életszakasza, feladataink	135
7.3. Szakmai segítségkérés a családalapítás során	137
7.4. Párból családdá válunk	138
7.5. Szülői teendők	139
8. A csecsemő fejlődése a születéstől az első 6 hónapon át	142
8.1. A csecsemő mozgásának, értelmi és érzelmi fejlődésének követése, naplővezetés	142
8.2. Összefoglalás	143
Utószó a szülőkhöz és a szakemberekhez	148
Hasznos információk	149
Táblázatok és ábrák jegyzéke	151
Felhasznált és ajánlott irodalom	153
A SpringMed Kiadó könyvajánlója	160

Ajánlás

Kedves Olvasók!

Kedves Leendő Édesanyák és Édesapák!

A változás az élet legbiztosabb velejárója. Ahogy haladunk előre az úton, amelyet számunkra rendelt a gondviselés, egyre tapasztaltabbá és körültekintőbbé válunk, vagyis fejlődődünk. Ha igazán szerencsések vagyunk, sorsunk valamikor összefonódik másokéval, és egy idő után már nem egyedül, hanem párként, majd családként válaszolunk az élet folytonos kihívásaira.

Az igény, hogy közösségbe tartozzunk, természetünk ősi alapvonása. Ösztöneinket követve korán bebizonyosodott, hogy együtt, egymásról gondoskodva lehetünk igazán erősek. Ennek az erőnek első tapasztalata, mikor megtaláljuk párunkat. A rendkívüli módon felgyorsult XXI. században azonban gyakran előfordul, hogy a „párkeresés” végeláthatatlan életprogrammá válik, noha az ember igazi társát nem tudja a detektívek munkájához hasonlóan felkutatni vagy kinyomozni: arra csak rátalálni lehet, felismerve a megfelelő pillanatot. Ezért is alakulhatott úgy, hogy könyvtárnyivá növekedett az „így találd meg a szerelmet” szakirodalma, míg a szerelem beteljesülése utáni állapottal jóval kevesebb könyv foglalkozik.

Ezt a fájó hiátust igyekszik betölteni Soósné Dr. Kiss Zsuzsanna nagyszerű írása, amely abban segíti a párokat és a velük foglalkozó szakembereket, hogy miként készülhetnek fel az élet legfontosabb változására és ajándékára: a gyermekvállalásra.

A szerző fontos kötelezettségnek tesz eleget: újragondolva és kiegészítve korábbi ismereteit, megkísérel támogatást és támaszt nyújtani a családalapítást tervezőknek. Az életünket érintő, főleg ismeretlen változások ugyanis félelemmel tölthetnek el bennünket, hiszen olyan helyzetbe kerülünk, amilyennel még nem találkoztunk.

Soósné Dr. Kiss Zsuzsanna praktikus tanácsai, éleslátása és felkészültsége hozzájárul a félelmek eloszlatásához és ahhoz a fejlődési folyamathoz, amelynek során egy pár családdá válik. Könyvéből azt is megtudhatjuk, hogy a legerősebb kapocs két ember között maga a gyermek!

Szívből köszönöm a szerző munkáját, az olvasóknak pedig azt kívánom, hogy forrassák minél nagyobb haszonnal ezt a hiánypótló munkát!

Dr. Hornung Ágnes
Családokért Felelős Államtitkár
Kulturális és Innovációs Minisztérium

viSSza a Tartalomjegyzékhez

[vissza a Tartalomjegyzékhez](#)

Előszó a negyedik, átdolgozott, bővített kiadáshoz

A könyv negyedik, átdolgozott és bővített kiadását tartja a kezében az olvasó. Örömet jelent számomra, hogy az újszerű formában megírt, az olvasó aktív közreműködését igénylő, családot alapító párok, őket felkészítő szakemberek számára íródott, az Aktív szülőségre felkészítő (KISS)-modellprogramon alapuló kézikönyv első három kiadása (Soósne Dr. Kiss Zsuzsanna: Szülővé lenni vagy szülővé válni? 1996, Szülőnek lenni vagy szülővé válni? 2001, A sikeres családalapítás többé nem titok 2014, – mindhárom a General Press Könyvkiadó gondozásában) nagy érdeklődésre tartott számot.

Az olvasóktól, a szakemberektől, a könyv segítségével a családalapításra, az első gyermek fogadására készülő szülőktől számos kedves hangú, a módszer érdekességét és hatékonyságát dicsérő visszajelzést kapok folyamatosan. A szülői, szakmai jelzések, kérések, a családokkal végzett munkám tapasztalatai bátorítottak arra, hogy megírjam a negyedik kiadás kéziratát.

A könyv mind címét, mind tartalmát tekintve megújult, és kiegészült egy teljesen új fejezettel, amelyben a szülők önellenőrző kérdések segítségével kaphatnak választ arra, hogy hol tartanak a szülőségre felkészülésükben.

A negyedik kiadás megjelenése alkalmából szeretnék köszönetet mondani édesanyámnak (†) és édesapámnak (†) azért a családi indíttatásért, amit kaptam Tőlük. Férjemnek a folyamatos mellettem állásáért, biztatásáért, szeretetéért. Lányomnak és fiamnak a gyermekként nyújtott örömeikért, szintén nekik és párjaiknak, valamint két kisunokámnak azért, mert az új generáció képviselőiként nagyon sok mindenre megtanítanak, és erőt is adnak a mindennapokhoz.

A könyv megjelenése kapcsán köszönettel tartozom Dr. Schmidt Péter gyermekgyógyász professzornak a könyv lelkiismeretes lektorálásáért, valamint a SpringMed Kiadónak a könyv megjelenésének felkarolásáért, a közös gondolkodásért.

Nagyon hálás vagyok tudományos munkámat támogató minden mentoromnak és azoknak a családoknak, akik nehéz élethelyzetükben bizalmukkal megtiszteltek, hozzám fordultak segítségért, megosztották velem életük történeteit, nehézségeit, tragédiáit. Mindig nagyon sokat tanulok tőlük.

Köszönöm a szakembereknek és a családoknak, hogy használták a korábbi kiadású könyveket, hogy azokat hasznosnak ítélték, és ajánlották másoknak is.

Köszönetet mondok a Nemzeti Kulturális Alapnak, a Speeding Kft.-nek, valamint a könyv minden támogatójának azért a hozzájárulásukért, mellyel a 4. kiadás nehézségeit sikerült leküzdenünk, és lehetővé tenni, hogy ez a munka mind nyomtatott, mind elektronikus könyv formájában hozzáférhető legyen.

A szerző

*védőnő, pedagógus,
szakvizsgázott családgondozó,
mediátor, egyetemi oktató,
családterapeuta, édesanya
és nagymama*

viszsa a Tartalomjegyzékhez

Bevezetés

Kedves Olvasó!

A könyvbe bepillantva bizonyára feltűnt Önnek, hogy nem egy megszokott formában megjelenő kiadványt tart a kezében. Valóban.

Nem egyszerűen a könyv passzív olvasására invitálom Önt, hanem arra, hogy a leírtakba belemélyedve, az olvasottakra odafigyelve, aktív munkával készüljön fel a családalapítására, az újszülött csecsemő gondozására, nevelésére.

Az **Aktív szülőségre felkészítő (KISS)-modellprogram** lényege (mely az újszülött világra jövétele utáni első 6 hónapot öleli fel), hogy a családot alapító párok ne csak ismeretek birtokába jussanak, hanem az olvasottakat megértsék, tudásukat elmélyítsék, gondolkodjanak el az olvasottakon, és a megszerzett tudást alkalmazni is tudják a mindennapi élethelyzetekben, a saját családi életükben.

Célom, hogy a családjuk alapítására, gyermekük nevelésére készülő párok/szülők (az orvosok, védőnők, szülésznők, családsegítők, egyéb szakemberek támogatása mellett) megtanuljanak együtt gondolkodni, okos párként és szülőként nem sablonosan gondolkodni, hanem a különféle lehetőségek, ajánlások közül a számukra és a gyermekük számára a legmegfelelőbbet ki tudják választani. Feltett szándékom, hogy a mindennapi életben jól használható, biztos tudást szerezzenek, amelynek adott helyzetben történő helyes alkalmazása nem jelent majd gondot a mindennapi életben.

A könyvvel, ill. ezzel a módszerrel történő készülés vélhetően nemcsak a családjuk megismerését, hanem az új családjuk megerősödését is segíti majd.

A könyv szerkezeti felépítéséről

A könyv nyolc fejezetből áll, melynek első négy fejezete a családot alapító párok, szülők számára legfontosabb elméleti tudás elsajátítását szolgálja, míg a következő két fejezet a tudás gyakorlati kontrollját, az utolsó előtti fejezet a felkészülés önkontrollját, az utolsó fejezet a csecsemő fejlődési jellemzőinek kontrollját segíti.

Útmutató a könyv használatához

Tisztelt Leendő Szülők!

Bizonyára lelkiismeretesen készültek a családalapításra, számos, az újszülött és fiatal csecsemő gondozásával foglalkozó könyvet elolvastak.

Most – a szülés előtt nem sokkal – bizonyára foglalkoztatja Önöket a gondolat, vajon jó párok/házastársak, szülők lesznek-e?

A könyv elméleti fejezeteinek (1–4. fejezet) elolvasása, az olvasottak átgondolása után játékos tanulásra invitálom Önöket, mely lehetőséget nyújt arra, hogy párjukat, önmagukat, az új családjukat jobban megismerjék.

Az 5. fejezetben saját magára, társára, partnerkapcsolatukra és az új családjukra irányuló kérdéseket, témákat kell feldolgozniuk. Ez a munka a partneri és szülői szerepük, feladataik megismerésében, az új családjuk erejének meglátásában segíti Önöket.

A 6. fejezetben csecsemőgondozási helyzeteket gyakorolhatnak. Az egyes gondozási helyzetekben (gyermekük táplálása, fürdetése, tisztába tétele, piros popsi helyes kezelése stb.) az egymástól nemegyszer csak árnyalatnyi különbséget mutató megoldási lehetőségeket villantom fel Önök előtt, majd az egyes válaszokat értékelem, megmagyarázom. Gondolkodásra ösztönözve próbálom elvezetni Önöket a helyes megoldáshoz. Ebben a fejezetben lehetőséget kapnak arra is, hogy szülőként az egyes elképzelt gondozási helyzetekben kipróbálhassák magukat, az olvasottakból gyermekük korszerű táplálásával, gondozásával és fejlődésével kapcsolatos legfontosabb ismereteket megtanulják és rögzítsék.

Mindössze az a feladatuk, hogy a feltett kérdésekre kiválasszák vagy megalkossák az Önök szerint helyesnek gondolt választ. A megoldásokat a kérdés után, attól elkülönítve találják meg. Ha nem jó megoldást választottak, akkor olvassák el még egyszer figyelmen a kérdést, és a megmaradt válaszok közül válasszák ki azt, amelyet igaznak tartanak, és megtudják, hogy jól döntöttek-e. Addig folytassák a keresést, amíg a helyes választ meg nem találják!

Miután mindegyik kérdésre megtalálták vagy megalkották a helyes választ, azt ki is emelhetik valahogy (bekeretezés, halvány besatírozás stb.). Ezzel a módszerrel, gyermekük megszületése után az első otthon töltött napokban és a későbbiekben is, amikor nagy

szükségük lehet a megoldásokra, csak rá kell pillantaniuk a kiemelt helyes válaszra, és máris ott a megoldás.

A 7. fejezetben önellenőrző kérdések megválaszolásán keresztül megtudhatják, hogy hol tartanak a családalapításra, szülőségre felkészülésben. A felkészültségre vonatkozó kérdéseket a megadott szempontrendszereknek és instrukcióknak megfelelően kell megválaszolniuk.

A 8. fejezet a 0-6 hónapos csecsemő fejlődési jellemzőinek kontrollját segítő összefoglaló, melynek segítségével a már megszületett gyermeke mozgás, értelmi és érzelmi fejlődési jellemzőit kontrollálhatja, követheti nyomon.

A könyv terjedelmi keretei nem teszik lehetővé, hogy megtanuljanak minden, a családdal, az új családjukkal kapcsolatos ismeretet, így például az újszülött- és csecsemőgondozás és nevelés teljes elméletét és gyakorlatát.

Tisztelt Szakemberek!

Remélem, hogy a párok, a szülők tudatos, aktív, együttes felkészülését megcélzó könyv nemcsak a szülők sikeres tanulását szolgálja majd, hanem szakmai-módszertani segédanyagként Önöknek is segítségére lesz a családalapításra-szülőségre felkészítő munkájuk során.

Hasznos, kellemes időtöltést, eredményes felkészülést/felkészítést, sok sikert és örömet kívánok a munkájuk során!

[vissza a Tartalomjegyzékhez](#)

1. Családmodellek, családalapítás a 21. században
2. Változások a családalapítás és első gyermek megszületése idején
3. Az új szülők feladatai
4. Felkészülés a családalapításra, gyermekvállalásra
5. Párból családdá válunk
6. Szülői teendőink az első hat hónapban

[vissza a Tartalomjegyzékhez](#)

1. Családmodellek, 1. családalapítás a 21. században

A gyermek fogadására vállalkozó családok soha nem a társadalom elszigetelt egységei, hanem annak fontos részei. Ez egyben azt is jelenti, hogy a társadalomban zajló folyamatok mindenkor hatással vannak a családokra. A változások, reformok, gazdaság, kultúra, az oktatás, az egészségügy, a gyermekvédelem, a szociális háló és az is, ahogyan az adott ország, nemzet gondolkodik a családokról, a gyermekekről, mind-mind befolyásolják a családok életét. Nemcsak az államnak, hanem a családoknak, a szülőknek is vannak alapvető, hagyományos feladatai, ezek teljesítése a sikeres családi működés alapja.

Ilyen feladatok például: az utódok nemzése, a gyermekek gondozása, nevelése, jogaik, egészséges fejlődésük biztosítása, értékteremtés és -átadás, a család gazdasági működtetése, a családtagok számára nyújtott biztonság, szeretet, megbecsülés és tisztelet.

A külső változások miatt a családi feladatok folyamatosan módosulnak. A családok felé irányuló elvárások is átalakulnak, új igények fogalmazódnak meg, amelyekhez folyamatosan alkalmazkodni kell.

Nehéz feladat az egyes kérdésekről a családokra vonatkoztatva nagy általánosságban gondolkodni, mivel mást jelent az egyes közösségekben a család. Mást jelent a különböző kultúrákban nőnek vagy férfinak, édesanyának vagy édesapának lenni, gyermeket nevelni, gyermek mellett munkát vállalni, vagy éppen a gyermeket otthon nevelni, gyermeknevelés mellett tanulni, dolgozni, karriert építeni.

Az egyes családokban a munkamegosztás, az anyai, az apai, a nagyszülői feladatok vállalása, ezek felosztása, teljesítése, az egyes általános emberi és családi értékek képviselése nagyon különböző lehet.

A családon belül is folyamatosan változnak a nők és a férfiak által vállalt feladatok, szerepek. Emiatt is gondolom, hogy a nagy általánosságban feltett kérdésekre nem lehet mindenki számára jó választ adni. Minden családnak, párnak magának érdemes megfogalmaznia, elgondolkodnia, majd megválaszolnia a saját család alapítására, a családi működésmódra vonatkozóan a kérdéseit.

Mindemellett hasznos betekinteni a családalapítással, gyermekvállalással kapcsolatos hazai statisztikai adatokba. Szeretném, ha a könyvben közölt adatokra üzeneteket hordozó információként tekintenének. Ezeket átgondolva saját magukra, gyermekükre, családjukra, az életvitelre vonatkozó tanulságokat fogalmazhatnak meg. Az egyes adatok, az

évtizedek alatt bekövetkezett változások követése segíthetnek Önöknek a gondolkodásban, helyzetük megértésében. Megismerhetik, hogy az előző generációkhoz képest történtek-e, és ha igen, akkor milyen jellegű változások, és ezek milyen hatással vannak az Önök és a következő generáció életére. Megtudhatják például, hogy hányan születnek évente Magyarországon, azaz hány sorstársa, kortársa van gyermeküknek. Hasznos azt is tudni, hogy milyen típusú családokban születnek ma a gyermekek, hogy az Önök gyermeke milyen családtípusba érkezik. Átlagos vagy átlagtól eltérő lesz-e ez alapján a helyzete? Mit jelent az, hogy a szülők egyre későbbi életkorban tervezik az első gyermeküket, és milyen következményekkel kell számolni, ha tudatosan a késői gyermekvállalás mellett döntenek.

A közös gondolkodás során 1960-tól (hozzávetőlegesen az Önök szüleinek megszületésétől az Önök felnőtté válásáig, családjuk alapításáig) valamivel több mint fél évszázadnyi – két generáció felnevelését, a harmadik generáció megszületését felölelő – időszakot tekintjük át. A családstatistikai mutatók tanulmányozása során tanulságos felfedezéseket tehetnek.

A táblázatokba foglalt adatok megmutatják, hogy az adott évben hozzávetőlegesen hányan élnek hajadonként/nőtlenül, házasságban, megözvegyülve vagy elváltként (1. táblázat). Azt is megtudhatják, hogy hány pár dönt évente a házasságkötés mellett, illetve azt is, hogy a házasságot megelőzően a felek voltak-e már házасok, vagy sem (2. táblázat). Érdekes látni azt is, hogy az évek múlásával hány évesen döntenek a nők és a férfiak úgy, hogy férjhez mennek, megnősülnek (3. táblázat), hogy a gyermekek milyen arányban születnek házasságban vagy házasságon kívül (4. táblázat), hogy a házasságok mennyire bizonyulnak tartósnak, stabilnak (5. táblázat). Az adatsorokból megtudhatják, hogy a gyermekvállalási kedv miként alakult az évek során, miképpen hat mindez az ország népességére (6. táblázat), és az édesanyák jellemzően milyen kapcsolatban, hány évesen szülik meg a gyermekeiket (7. táblázat).

1.1. Családi együttélési formák változatai és változásai

Ahhoz, hogy Önök saját magukra vonatkozóan meghatározhassák, hogy milyen családtípusban élnek, először meg kell ismerkedniük a különféle családtípusokkal.

Általánosságban elmondható, hogy a 21. század elején tovább folyik a családok „nuklearizálódása”. Ez azt jelenti, hogy amíg a korábbi évtizedekben jellemzően több generáció élt egy háztartásban, addig napjainkban a fiatalok, az új párok szívesebben

kezdik, élik saját családi életüket a szülőktől, nagyszülőktől külön. Csökken a több generációt, a távolabbi családtagokat is magában foglaló együttélések aránya. A családok átlagos nagysága kisebb, a nagyobb létszámú háztartások száma kevesebb, mint a korábbiakban. Ma már nem több generáció együttélése jellemző, sokkal inkább az, hogy a nagyszülők külön háztartásban élnek, de intenzív kapcsolatot ápolnak gyermekeik családjával. Napjainkban a legjellemzőbb családi szerkezet a háromgenerációs modern kiscsalád, ami egy magcsaládból (a szülők és a gyermek/gyermek) és egy családmagból (a nagyszülők házaspárcsaládja) áll, és általában ez a két család külön háztartásban él.

Összességében megállapítható, hogy kultúránk alapja változatlanul a család, napjainkra azonban egyre kisebb a hagyományos értelemben vett családmodellben (tradicionális családmodell) élők aránya; ezt a nukleáris, kétgenerációs családmodell váltotta fel. A családok átlagos nagysága kisebb, kevesebben élnek nagy létszámú, többgenerációs családokban, az összetett háztartásokéhoz képest emelkedett a nukleáris családháztartások aránya.

Önök a családi állapotuk szerint is meghatározhatják saját helyzetüket. Ehhez nyújt segítséget az 1. táblázat, amely a 15 éves és annál idősebb lakosság családi állapot szerinti megoszlását szemlélteti.

Év	Nőtlen/hajadon (%)	Házasságban él (%)	Özvegy (%)	Elvált (%)	Összesen (fő)
1960	20,3	67,8	9,9	2,0	7 431 591
1970	20,8	66,7	9,5	3,0	8 145 592
1980	17,7	67,4	10,2	4,7	8 368 290
1990	20,3	61,1	11,2	7,4	8 244 274
2000	26,4	52,6	11,7	9,3	8 492 396
2010	32,3	45,7	11,3	10,7	8 537.468
2020	35,0	42,3	10,5	12,2	8 348 190
2021	35,1	42,4	10,4	12,1	8 313 539

1. táblázat. A 15 éves és idősebb lakosság családi állapot szerinti megoszlása
(Forrás: Központi Statisztikai Hivatal, 2022, saját szerkesztés)

A fenti életkorú lakosság alig több mint 40%-a él ma hazánkban házasságban, valamivel több, mint 35%-uk nőtlen/hajadon. Jól kevesebben és közel azonos arányban élnek elváltan (12,1%) és özvegyen (10,4%). Az elődeinkhez képest nagy változások

[vissza a Tartalomjegyzékhez](#)